

AXEL, jfr ABSALON, mn.

Nom. (ack.): *Axel* 1397, 1398 m. fl., *Axell* 1415, 1440 m. fl., *Axeln* 1402, *Axell* 1513; *Axæl* 1407; *Axil* 1407, 1411-1498, *Axill* 1472, 1481, 1483; *Axiil* 1502; *Axul* 1402, 1470 m. fl.; *Axol* 1396, 1485, *Axoll* 1478, 1479, 1499; *Axal* 1410, 1462 m. fl., *Axall* 1482; *Axsil* [1462], *Axsol* 1419; *Axssel* 1500; *Axzel* 1505; *Aksell* 1489; *Alxel* 1491; *Agtzel* 1489; *Agxell* [1533]; *Absolon* 1355. – **Gen.:** *Axels* 1482, 1491, *Axelss* 1447, *Axells* 1481; *Axills* 1479, *Axilsens* 1447; *Axals* 1419. Dessutom i följ. ssgr: *Axel* (s)- 1381, 1394 m. fl.; *Axæl*(s)- 1463, odat. (o. 1540); *Axil*(s)- 1405, 1426 m. fl.; *Axul* – 1446, 1454, 1470; *Axols* – 1411, 1444; *Axal* – 1447, 1472; *Axsel*(s) – 1439, 1444 m. fl., *Axsells* – 1481, *Axszls*- 1475, *Axsol* 1444; *Axzals*- 1457; *Aksels*- 1457; *Akxuls*- 1458; *Aczel* 1500; *Absels*- 1457; *Ayels*- 1451; *Axl*(s)- 1462, 1472; *Axle*(s)- 1449, u. å. (1476), 1484; *Absols*- [1473]. **Dativ:** *Axule* 1399, *Axel* 1478, 1481, 1511, *Axell* 1371, 1481, 1536.

1343 15/2 dativ *Absoloni Ahæson* (DS 5 s. 145) rd., bos. Åsums sn, Sk.; (Tott) se SAÄ 8 s. 341; hans söner: **1.** [1371] *Petro Axelsson de Herløwf* RDD 1:2 s. 142 rd., bos. Åsums sn, Sk.; jfr SAÄ 8 s. 341); hans son, se 1397. **2.** 1378 (ty.) *Jacop Axselsson* BSH 1 s. 173 vpn., innehar Gärds hd, Sk.; 1381 *Jacop Axelsson* ST 2 s. 454; 1394 28/2 D *Jæppa Axelsson*; 1395 17/6 D *Jacob Axelssøn*, vpn., bos. Sjörup, Sk.; 1397 13/7 D *Jæcop Axelssøn* (ib. s. 560); 1401 *Jacob Axelsson aff Kraghaholm* SD 1 s. 90 rd.; [1419] *Jacob Axilson* (†) SD 3 s. 511; da. riksråd, bos. Krageholm i Sövestads sn, Sk.; hans son(?), se 1401; hans sonson, se 1419.

1353 11/3 D *Achoni Absolonis*, kanik i Lund – **1335** 15/8 *Absolon Pætherssøn de Grelundæ* (DS 6 s. 573) äger gd i Steninge sn, Ha. – **1360** 17/6 D *Apsolonis Apsolonis*, kanik i Lund, avl. – **1370** (lat.) *Axel Ketilsson* ST 2 s. 407, skr. *Absalon* ib. s. 410, ack. *Absolonem* ib. s. 415 vpn., i förhandlingar m. Hansan; 1371 15/4 dativ *Axell Kættilsson* (DS 10 s. 34) om stillestånd (dat. Edsvik, Sollentuna sn, Upl.); 1396 20/9 *Axol Kætilson*, om gods i Runstens sn, Sm.; sig. A.SOLONIS KÆTEL. SRP 2 s. 309; 1397 13/7 D *Axel Kættilssøn*; 1409 gen. *Axul Kættilsson* (†) SD 2 s. 198 om jd i Heda sn, Ög.; (Krogno), g. m. Katarina Eriksdtr (Puke), kg Håkans anhängare (ÄOV s. 149) – **1397** 13/7 D *Axel Pætherssøn*, utf. trobrev f. kg Erik (dat. Kalmar), s' ABSOLONIS PÆTERS' DAS nr 1088 (Tott); 1402 *Axul Pætersson* SD 1 s. 151; 1407 7/2 U her *Axil Pæthersson* (ib. s.

616); 1410 *her Axal Pedersson* SD 2 s. 260; 1415 *Axell Pæthersson* SD 3 s. 74; 1427 (ty.) dativ *Axsele van Herdelef* RDD 1: 3 s. 380; 1440 11/11 *Axell Pædhenson* (jfr SMR nr 1253), a tgo: gen. *Axlonis Petri*; 1447 25/1 gen. *her Axilsens Pethersson*, gen. *her Axelss* (†); 1479 7/10 gen. *Axills Perssons*; rd., bos. Härlöv, Sk., da. riksråd, hvm. på Varberg; g. m. 1. Katarina Axelsdtr (Krogno) dtr t. Axel Kætilsson, se 1370, 2. Ingeborg Ivarsdtr, se SAÄ 8 s. 341 f.; hans söner: 1469 p1. (ty.) *Axelssone* (=Axelssöner) BSH 3 s. 246; 1469 (ty.) *Axelssene* ib. s. 250; [1476] 10/7 *Axelssöner* (a tgo y. h.). **1.** [1404] *Olaff Axelsson* SD 1 s. 316; skr. 1446 28/7 D *Axul-*, 1449 1/5 *Axles-*, s.å. 18/7 Königsberg (RAFot) *Axil-*, 1451 27/10 *Olaffs Ayelssons*, 1461 3/5 *Axil-*; rd., bos. Vallö, Sjöland, da. riksråd, hvm. på Visborg 1449-64, † 16/9 1464 (AGM 2 s. 152). **2.** 1425 *her Pether Axelsson prowest* LÄU 3 s. 40; skr. 1426 29k *Axils-*; prost i Lund, riksråd, var död 1466 (LÄU 4 nr 90). **3.** 1432 6/4 RAppr *Aghe Axelssons*; skr. 1439 12/4 D *Axsel-*; 1444 1/7 *Aage Axolsson j Hywleberghe*; 1458 19/1 *Ake Akxulsson*; jfr 1464 11/3 *her Ake Axelssons* (a tgo: *Axssels-*), dtrn Ingeborg förmäles m. Hans Siwurdsson; 1470 9/9 *Aaghe Axilsson*; 1472 4/3 *Ake Axselsson*; u. a. (1476) *Ake Axlesons* FMU 4 s. 458; 1478 31/10 *Age Axelsson* (†); rd., bos. Hjuleberg, Abilds sn, Ha., da. riksråd, hvm. på Falkenberg. **4.** 1441 5/7 W *Erik Axelsson*; skr. 1442 8/5 *Axil-*, 1444 1/8 *Axsol-*, [s. å.] 14/10 B 19 *Axsel-*, 1447 29/7 D *Axal-*, 1450 4/10 *Axel-*, 1454 15/2 Sk *Axul-*, 1457 1/5 U *Axzal-*, s. å. *Absel-* FMU 4 s. 114, s. å. 19/7 *Aksel-*; 1459 31/5 (a tgo) dni *Erici Axlonis*; skr. [1461] *Axell*- FMU 4 s. 170; 1461 *Erik Axol* Arfstv s. 47, *Erik Axoll* ib. s. 52; skr. 1463 e. 1/5 *Axæl-*, 1468 5/5 *Axsel-* (FMU 4 s. 306), [1470] *Axill*-BFH 1 s. 10, 1472 29/2 *Axl-*, s. å. 21/5 *Axal-*, [1473] *Absol-* ST 3 s. 326, 1475 8/7 Kra *Axsil-*, 1481 16/12 Ä *Axsel-* (†); sig. 1453 SIGILLVM ERICI ABSALONIS Dnorc s. 158; rd., riksföreståndare, bos. Lagnö i Aspö sn, Sdm., hvm. på Nyköpingshus. **5.** 1444 5/2 *Ywer Axelson j Knapstorp* (= Knabstrup, Sjöland); s. å. 1/8 *Juar Axsol son aff Knapstorp*; skr. 1460 23/7 *Axil-*, 1462 27/6 *Axl-*, [1467] *Axell*- ATJ s. 140, 1470 *Axul-* ATb 1 s. 323, 1472 21/5 *Axal-*; s. å. dni *Iwari Axolonis* ProcKat s. 122; 1475 8/7 Kra *Jwer Axsilsson j Hærdleff*; skr. 1481 16/12 Ä *Axsell-*, [1491] 11/6 Kra *Axell-*, 1496 6/11 *Axsel-* (a tgo); 1500 u. d. Kra *Yffuer Aczelsens*; odat. (o. 1540) D 13 fol. 1 *Juar Axælssons*; rd., bos. Lillö i Åsums sn, Sk., da. och sv. riksråd, hvm. på Gtl., g. m. kg Karls dtr Magdalena, † 1487 1/10 enl. Cal. Troll. (SRS 1: 1 s. 233). **6.** 1458 22/3 *Philippus Axelsson*;

rd., hvm. på Tranekær, Da., länsherre på Gtl. 1464, var död 1466 (LÄU 4 nr 90). 7. 1461 her *Laurentz Axelssøn* LÄU 4 s. 2; 1474 *Laurencii Axalonis* HLG 1 s. 84; 1475 8/7 Kra *Laffrens Axsilsson*; 1481 16/12 Ä *Lawerns Axselsson*; 1484 D 9 fol. 22 *Larens Axleson*; [1495] 10/8 Uppr her *Larss Axson*; rd., g. m. Katarina Eriksdtr, hvm. på Raseborg, Nyl. från 1467, † 1482 (RK 3 s. 90 ff.); hans son, se 1474 – **1397** 9/10 *Pether Axelson j Wymathorp*; skr. 1405 *Axil-* SD 1 s. 406, 1411 23/6 U *Axol-* (SD 2 s. 401); bos. Vimarp i Karlstorps sn, Sm.; hans son: 1411 23/6 U *Pæther Axolssons* (SD 2 s. 401) bos. Vimarp, sgv.; [s. å.] s. PETRI AXELSONS SD 2 s. 349 – **1398** *Axel Brandhe* ST 2 s. 592 vpn.; 1401 *Axel Pæthærsson [Brndhæ]* SD 1 s. 68 (DGA 3 s. 106), 1410 *Axal Bragdhæ* SD 2 s. 260; 1417 *Axil Pæthersson [Brawthe]* SD 3 s. 225; 1425 *Axil Brngdhæ* LÄU 3 s. 39; s. å. dativ *Absolonj Petri, dicto Braghede* ib. s. 47; vpn., bos. Vittskövle, Sk., † 1435 (DGP 1 sp. 7); hans dtr: 1447 1/10 RAppr frw *Margreta Axell dottær j Lyngby*; nämnd 1465 29/7 U – **1399** af *Axule Niclissyni* RB s. 527 häftar i skuld t. Torsby k:a, Bhl. (se Lind Dopn. art. Axel).

[**1401**] *Jenis Axelsson* SD 1 s. 73 t. honom pantsättes gods (dat. Lund) **1401** *Axel Jacobson* ib. s. 74 vpn., sgv. (dat. Lund); 1419 gen. *Axals Iacobssons, Axsol* (†) SD 3 s. 520 om jd i Tullstorps sn, Sk. (Tott?); jfr 1471; son t. 1378(?) (Styffe s. 78) – **1402** (ty.) her *Axeln Andersson* SD 1 s. 168 har pants. gods i Sk.; 1411 *Axil Andersson aff Kierstorp* SD 2 s. 448; [1419] *Axel Andersson* SD 3 s. 463; rd., om gdr i Sk. och på Fyn – **1402** her *Axeln Magnusson* SD 1 s. 169 har innehaft pant i Sk.; 1406 *Axel Magnusson* ib. s. 559; herre, son t. Kristanza (Knut Porses dtr) – **1407** (lat.) *Axel Iensson* ib. s. 671 intygar om tomt i Skanör; 1415 *Axel* SD 3 s. 86 bg. i Skanör - [u. å.] (e. 1412) 4/4 Kra *Elssa Axels dotter*, sonen *Jahann Axelsswnn*, bos. Nygård, Lofta sn, Sm. – **1416** (lat.) AXOLON HFÅ 1868-72 s. 213 son t. Thorkillus Brathe(= Brahe) (gravsten i Skummeslövs k:a, Ha.) – [**1419**] *Jacob Axilson* SD 3 s. 511 får i test. Sjörup, Sk.; 1435 10/2 *Jeiep Axelssøn* (†), rd., har ägt gd i Malmö; [1488] her *Jeip Axel-sen [i Siörup]* LÄU 5 s. 48; sonson t. 1378 Jacob Axelsson (Tott) – **1422** 5/4 *Jappa Axelssons*, vpn. (dat. Vadstena); nämnd 1439 26/4 – **1443** 30/11 U *Axel Awesson*, vpn., bos. Broby, Göinge hd, Sk.; 1444 25/4 *Axel Lawesøn*, vpn., sgv.; 1445 28/4 *Axel Lawesson*, bos. Göinge, uthyr hus i Malmö; 1484 12/11 *Axell Lagesson*; nämnd 1491 som da. riksråd (STb 2 s. 554); rd. (Brok), bos. Clausholm (DGP 1 sp. 7), se ÄOV s. 618 – [**1448**] *Axol Saxtorph* RDD 1: 3 s. 749 sgv. om gdr i

N. Åsbo hd, Sk.; 1477 *Axell Saxstrop* LÄU 4 s. 276; 1488 28/10 U *Axul Saxtorp j Wräm*; 1489 27/9 U *Axel Ssaxstorp i Wräm*; s. å. 4/10 U *Agtzel Saxstorp*.

1455 *Axil* LÄU 3 s. 371 son av vpn. Arwidh Baadh – **1456** *Axel Pedher* JTb s. 3 bg., bos. Munkfjärdingen, Jönkpg – **1460** gen. *Axel Brades* DGA 3 s. 110; **1472** *Axell Brndhæ aff Tosterop* LÄU 4 s. 151; **1473** 18/5 gen. her *Axel Bradis*; 1481 9/5 gen. *Axell Brades*, gen. *Axells*, dativ *Axell*, dativ *Axel*; s. å. *Axill Brade* DGA 3 s. 14; 1483 21/3 *Axell Brade paa Krogholm*; 1484 *Axell Petherson [Brade]* DGA 3 s. 110; [1487] 28/12 *KraAxelBragde* (†); rd. på Krageholm, Sk.; hans dtr: 1481 16/12 *Ä Hellæwygh Axselss datther*; skr. 1482 19/10 Gysinge *Axel-*; g. m. Bengt Fadersson (Sparre); död 1503 (GM 1 nr 761, ÄSF 1 s. 195 f.); hans son, se 1499 – **1461** 10/4 Sk *Axil Pederson*; 1462 27/6 *Axal Petherson* (a tgo *Axsil Pærsson*) får gdr i Sm.; 1470 9/6 *Axul Pædhersson j Nææss*; 1472 11/8 *Axill Pedherssons*; 1478 12/5 *Axoll Pedersson* (a tgo *Axul Pædersson*); 1482 17/6 *Axall Pedersson* (a tgo *Axell Personn*), jfr 1485 11/8 *Axol Pedersson*; vpn., son av Peder Åkesson (tre strömmar), g. m. Kristina Mårtensdtr (Svan), se Schlegel Klingspor s. 298 [1461] *Axel a wapen* BGG s. 315 broder i S.ta Gertruds gille i Sthlm – **1462** 7/2 *Axell Valkendorp*, vpn., faste (dat. Sthlm), nämnd 1445, död 1483 (SAÄ 8 s. 651) **1465** 29/7 U *Axel Persson j Lyngby gordh, Axel Bille*; 1487 *Axell Bylle* LÄU 5.s 26 f. bos. Ljungby, Villands hd Sk.; moder: Margareta Axelsdtr (Brahe); jfr 1397 – **1468** *Axel* JTb s. 61 går ed – **1471** *Axel Jepsson* (†) LÄU 4 s. 126 (Tott); jfr 1401; hans dtr: *ffruæ Cristensæ Axelsdothor* ib. g. m. Oleff Andhærsøn Lwngæ – **1473** 18/8 *Sty Axelsson*, i förlikning (dat. Kalmar); 1476 13/8 *Stigh Axelsson* (†), efterlämnar gods i Vendels sn, Upl. (Ulfeldt); se ÄOV s. 666 ff. – [1474] 30/9 (a tgo) gen. *Axel Larenssons*; 1490 6/7 *Axel Larensson*, vpn.; odat. RAppr nr 137 *aff Axell Lawrensson*, har sålt bl. a. Esplunda i Nke; 1511 *Axal Larensson* GPMora 2 s. 365; 1513 27/2 *Axel Laurensson i Arsta*; vpn., g. m. Christina Andersdtr (van Bergen); (Tott) se ÄOV s. 618 ff.; son av Laurens Axelsson, se 1397 – **1476** 25/11 (D)RA *Axell Elsson*, vpn., sgv. (dat. Bohus); möjl. ident. m. 1483 *Axel Olsson* STb 2 s. 3; 1490 16/10 *Axell Ollsson aff Gundredeleff*, bos. Danmark, vid lgmstg i Lund; 1491 *Alxel* [sic!] *Olsson* ib. s. 555 da.-no. vpn.; i kaperimål (Styffe s. 45) – **1478** *Axel Olsson* (STb 1 S. 142) i arvsmål – **1478** 17/6 *Axell Olsson*, dativ *Axel Olsson*, byter jd (dat. Västerås); 1483 *Axill Olsson* DN 16 s. 306; 1495 8/8 *Axel Olsson* (†); vpn (Skanke); syster: Magdalena (Styffe s.

320) – **1479** 25/2 gen. *Axoll skræ[dderes]*, äger gd i Vadstena – [1480] »*h. Axels gård*» LÄU 4 s. 328 hans gd i Malmö nämnes; 1482 10/9 *her Axels bastwe* - **1485** C 9 fol. 12 *Axell Masson*; 1491 27/6 U *Axil Mattisson*; 1493 26/8 RAp nr 211 *Axil Matzsson*, ger mnggåva i Säby sn, Sm.; 1496 28/10 *Axal Matzson*; 1498 20/8 *Axel Matson*; 1500 26/11 U *Axssel Mattson*; 1502 *Axiil Mattson* VCJ s. 82; 1507 19/1 *Axul Matsson i Helghakys*; 1520 31/10 D *Axell Matsson*; vpn. (Hällekisätten), g. m. Birgitta Eriksdtr, riksråd (ÄSF 1 s. i57); om dtrn Anna, se 1498 – **1485** u. d. C 9 fol. 15 *aff Axel Gockesson i Kronebex closter*, i räk. f. Gtl.; 1494 1/5 *Axell Gøetkesson* (LÄU 5 s. 223); 1505 *Axzel Gødkesson i Gwnnarleff* LÄU 6 s. 167; vpn (Gere), da. riksråd – **1486** 22/11 *Axell*, faste vid mnggåva (dat. Stegeborg, Ög.) – **1488** *Axel Bang i Skotterop* LÄU 5 s. 57 bos. Ha., välb. (Styffe s. 100) – **1488** u. d. U *Axel Geresson*, har erlagt böter för dråp (dat. Barne-Åsaka, Vg.); möjl. ident. m. 1490 31/12 *Axel Gregersson*; [1490] *Axell Grelsonn* DGA 2 s. 39, 1497 u. d. U *Axsil Greiesson*; 1499 8/3 U *Axoll Greosson*; [1500] *Axell Gregersson* ATJ s. 256; välb. (Högnalövsslakten), hdh. i Konga, Sm. 1490 – 1500 (sparre) se LagS 1 s. 341, g. m. ingrid Haraldsdtr (Lake) se SAÄ 4 s. 493 – **1489** 2/2 *Aksell*, i föräldrarnas överenskommelse om gods (dat. Åkerö, Sdm.); 1491 3/7 *Axel*, gen. *Axels*; son t. rd. Svarte Åke Jonsson (ÄOV s. 93) – **1493** *Truit Axelson i Benseke* LÄU 5 s. 210 har utf. brev om rå i Konga sn, Sm.; 1511 19/11 *Trved Axelssøn i Benzenge* LÄU 6 s. 343 bos. Jylland, g. m. Boell – [1493] »*fru Bengte Axeldotter i Skarholte*» LÄU 5 s. 214 bos. Skarhults sn, Sk. – **1493** 4/7 D *Axell Olssøn Vlff i Tiwikiill*, vpn., bos. Lycke sn, Bhl. – [1495] »*Axel Ditlofzon*» LÄU 5 s. 271 om biskopstionde i Bunkeflo och Hyllie snr, Sk.; [1511] gen. *Axell Tiitloffsøns* RDD 2: 7 s. 80 g. m. Dorothe, avl. – [1498] »*åt Axel Nilsson*» DGA 2 s. 114 välb. (Roos), i brev (dat. Vadstena) – **1498** 10/9 *Axil Posse*, vpn., faste på jd i Nousis sn, EgF.; 1500 27/8 *Axell Posse*; 1513 9/8 *Axeell Posse*; 1533 *Agxell Pässe* VFT 2: 1 s. 28; vpn., g. m. Anna Axelsdtr (Hällekisätten), riksråd (Broomé, Posse 2 s. 19 ff.) – **1499** 23/4 *Axel Bradhe*, [*aff*] *Axell Braghe*, köper jd i Sövestads sn, Sk.; 1539 *her Axell Bragde* ATJ s. 259; rd., bos. Krageholm, Sk., da. riksråd, † 1551; son t. 1460 – **1499** 1/9 RAfot *mellan Axel Andersson*, skiftar jd i Aspeboda sn, Dal.; möjl. ident. m. [1524] *Axel Andersson* DDal 2 s. 31; 1536 26/3 Sä dativ *Axell Andersson*; 1545 *Axell Anderssons* (DDal 3 s. 50); vpn. (Lillie), riksråd, lgm. i Upl. 1530-1544, † 1547 (LagS 1 s. 15).

1511 5/3 [*epther*] *Axel Jopson* (FMU 7 s. 123) avl., arvsskifte e. honom och h. h. Anna, i »Layhis», Tav. – **1511** 19/11 dativ *Axel*, får gåva i Andhers Galens test. (dat. Lund) – **1512** 19/1 *Axell Rynningh*, vedervaroman vid rd. Erik Abramssons mgngåva (dat. Söderkpg); 1515 30/7 *Axell Ryning*, faste vid Erik Jönssons mgngåva (dat. Flistad, Ög.) – [1539] *her Axell Wgerop* ATJ s. 259 rd., da. riksråd, länsherre på Sölvesborg. O

I ortn., ex. **1387** in *Axelthorp* RDD 1: 2 s. 309 by i Hjärsås sn, Sk. – **1411** i *Axolrydhe* SD 2 s. 406 by i Linderås sn, Sm.

Fda. *Axel* (DGP 1 sp. 6 f.). Fvn. *Axel*. Av ABSALON. Namnet ansågs tidigare uppkommet ur *Aslak* eller *Askel* genom metates (jfr Grape 2 s. 7 f.). Tidigt uppfattades dock namnet som utvecklat ur ABSALON (belagt fr. 1100-t.). Under 1300-talet skedde på danskt område en utveckling *Absalon* > *Axlan* och *Axilen* (*Axelen*) > *Axel* (substitution av *ks* för *ps* (*bs*); *-en* föll genom att det uppfattades som best. art. eller genom att namnet anslöts till typen *Askel*, *Thorkel*). Formerna *Axul*, *Axol* torde ha uppstått genom anknytning till appellativet *axul* (*axol*, *axel*) m. 'hjulaxel' (Noreen, Altschw. Gr. § 271 Anm. 2, Grape 2 s. 7 ff., Janzén i NK 7 s. 140). Jfr Brøndum-Nielsen, Glda. Gr. 2 s. 181 och 205.

Namnets utbredning får antas till en del bero på den namnkunnighet som ärkebiskop Absalon († 1201) ägt bland det dopförrättande prästerskapet (Modéer i AS 1 s. 113). Ärkebiskop Absalon kan liksom fadern *Asser* ha burit nord. namn, vilket ombildats t. *Absalon*, som tidigare icke brukats i Norden (NK 7 s. 218 f.).